

Gracjan Bazyl

Wydział Ewidencji i Opracowania Księgozbioru

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach

Komputeryzacja Wydziału Ewidencji i Opracowania Księgozbioru Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach

Szybko zmieniający się świat wymaga nowych rozwiązań. Trzeba wychodzić naprzeciw pozytywnym przemianom, które wokół zachodzą. W naszej bibliotece stanęliśmy wobec konieczności przeprowadzenia zmian w sposobie pracy i obsłudze czytelnika. Stało się jasne, że stare wysłużone maszyny do pisania muszą zastąpić nowe urządzenia pozwalające zintensyfikować pracę bibliotekarzy i w pełni zadowolić przychodzących do nas czytelników. Sposobem na te wyzwania było wprowadzenie w bibliotece komputerów a co za tym idzie komputeryzacja biblioteki.

Komputeryzacja stała się niezbędnym narzędziem w budowie baz danych, które miały służyć czytelnikom jak i pracownikom biblioteki. Mimo, że jej wprowadzenie nastarczało (i nastarcza !) wielu problemów tak pracownikom jak i naszym czytelnikom to oczywisty jest fakt, że przed tymi zmianami nie ma odwrotu. Ostateczny bilans zysków i strat przechyla się zdecydowanie na korzyść tych pierwszych.

Pierwsze komputery w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej pojawiły się w połowie lat 90-tych w Wydziale Informacyjno - Bibliograficznym. Był to jeden komputer który udostępniał głównie bazy zamawiane przez bibliotekę w Bibliotece Narodowej takie jak Baza Zawartości Czasopism czy Baza Książek wydanych w Polsce od 1980 r.

Komputery w Wydziale Opracowania i Ewidencji pojawiły się pod koniec 2000 roku. Wiedząc wcześniej o tym, że taki fakt nastąpi pracownicy Wydziału uczestniczyli w kursach podstawowej obsługi komputera jak i szkoleniach dotyczących wykorzystania komputera w bibliotece. Korzystaliśmy też z pomocy innych pra-

owników biblioteki, których wprawa i doświadczenie w posługiwaniu się komputerem było już zaawansowane. Duże słowa podziękowania należą się tu mgr Robertowi Kardasowi, który cierpliwie wprowadzał pracowników Wydziału w tajniki pracy z komputerem oraz służył radą i pomocą przy rozwiązywaniu problemów technicznych i merytorycznych. W pracy z komputerem bardzo ważną sprawą jest pokonanie pewnej bariery psychicznej, która występuje przed samym kontaktem z komputerem, Pracownicy, którzy do tej pory pracowali obywając się bez komputerów nie zawsze rozumieli potrzebę ich wprowadzenia. Inną barierą utrudniającą pracę na komputerze był strach przed czymś nowym i nieznanym. Stało przed nami zadanie przełamania tych obaw i barier w celu jak najefektywniejszego wykorzystania nowych urządzeń.

Początkowo w Wydziale pracowały tylko dwa komputery o słabych parametrach technicznych z czarno-białymi monitorami pozyskane z innej placówki oświatowej. Komputery te jak i inne komputery biblioteczne pracowały jedynie lokalnie, ponieważ z braku środków finansowych biblioteki nie stać było na stworzenie sieci ogólnobibliotecznej. Od początku rozpoczęliśmy pracę w programie MAK. Powodów wyboru tego programu było kilka. Pierwszy to ten, że nie jest to program drogi (w porównaniu z kilkoma innymi), można go było stosunkowo szybko wprowadzić, ponieważ posługiwał się nim już wspomniany przeze mnie Wydział Informacyjno - Bibliograficzny. Program ten stosowała Biblioteka Narodowa w najważniejszych swoich bazach.

Nie bez znaczenia był też fakt stosowania tego programu przez wiele bibliotek w Polsce o podobnej do naszej wielkości i profilu księgozbioru. W programie MAK wybraliśmy jako format opracowania rekordu bibliograficznego - US MARC znany obecnie jako MARC 21 zamiast MARC BN, ponieważ już wiedzieliśmy, że Biblioteka Narodowa również zamierza w bibliografii bieżącej stosować US MARC. W obu komputerach zostały założone bazy robocze, w których były przygotowywane rekordy nowych książek opracowywanych przez bibliotekarzy. Na jednym z komputerów umieszczono bazę „Książki” do której trafiały (po ich wcześniejszym dokładnym sprawdzeniu) wszystkie rekordy z baz roboczych. Transport nowych rekordów między dwoma komputerami odbywał się za pomocą dyskietek na których zapisywano zawartość bazy roboczej i następnie przenoszono do bazy „Książki”.

Od początku obok dwóch komputerów w Wydziale pojawiła się drukarka laserowa, która służyła do wydruku kart katalogowych : głównych jak i odsyłaczy. Od

początku równolegle opracowywaliśmy rekordy katalogu komputerowego oraz kontynuowaliśmy prowadzenie katalogów kartkowych.

Na przełomie 2001 i 2002 roku Wydział wzbogacił się o 2 następne komputery. W sumie w Wydziale powstały cztery stanowiska komputerowe. Jednocześnie w PBW powstała sieć komputerowa w skład której weszły komputery Wydziału Opracowania. Dzięki stałej łączności między komputerami możliwy jest transport nowych rekordów z baz roboczych na poszczególnych stanowiskach do jednego komputera. Komputer ten zbiera wszystkie nowe opisy, gdzie są one sprawdzane (poprawia się błędy i ewentualne omyłki) a następnie drukuje się karty katalogowe. Następnie gotowe rekordy transportuje się do baz docelowych.

Dawna baza lokalna „Książki” stała się podstawą do stworzenia katalogu online biblioteki. Książki opracowane w Wydziale transportuje się na serwer znajdujący się w Wydziale Edukacyjnej Informacji Internetowej. Tam dokonuje się transportu danych na stronę www Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach i umieszcza się je w katalogu elektronicznym. W następnych latach wymieniono dwa stare komputery.

W chwili obecnej Wydział dysponuje dobrej klasy komputerami działającymi w sieci bibliotecznej i posiadającymi dostęp do internetu poprzez stałe łącze. W bazie bibliotecznej w bieżącym opracowaniu dokumentów stosuje się opisy w II stopniu szczegółowości a w razie konieczności wzbogacenia opisu rekordu, także elementy zaczerpnięte z III stopnia szczegółowości. Korzystamy też z baz Biblioteki Narodowej zawartych w „Przewodniku Bibliograficznym” w postaci elektronicznej. W chwili obecnej tj. w połowie 2004 roku posiadamy około 8500 rekordów książek.

Wydział stara się również wprowadzać retrospektywnie książki będące w inwentarzach PBW. Podobnie jak opisy w dokumentach bieżących stosowane są opisy II stopnia szczegółowości. Na dzień 1.11.2004 r. posługując się inwentarzem wprowadziliśmy już książki pozyskane przez bibliotekę od kwietnia 1999 roku. Przy wprowadzaniu kierujemy się zasadą wprowadzania dokumentów o najwyższych do najniższych numerów inwentarzowych.

Trudno w tej chwili określić do którego roku będziemy wprowadzać opisy pełne (II i III stopnia szczegółowości), a kiedy zastosujemy opisy skrócone (w I stopniu szczegółowości) do których zawsze będzie można wrócić uzupełniając je o elementy wyższych stopni szczegółowości takie jak : hasła przedmiotowe, klasyfikację UKD, opis fizyczny itd. W najbliższym czasie planujemy zamknięcie katalogu kartkowego

co pozwoli nam skupić się na tworzeniu katalogu komputerowego i jego uzupełnianiu. Stanie się to możliwe dzięki temu, że odpadnie nam drukowanie kart katalogowych i ich późniejsze dostosowywanie i wprowadzanie do katalogu katalogów kartkowych PBW. Mam nadzieję, że dalsza komputeryzacja i doskonalenie metod pracy z komputerami w Wydziale pozwoli wypracować nam jeszcze doskonalsze metody pracy, które pozwolą jak najszybciej wprowadzić księgozbiór biblioteki do katalogów elektronicznych.